

1. Бровченко А. Н. Природний матеріал на уроках трудового навчання. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 1997. №2. С. 28-29.
2. Дубова Н. А. Мотивація творчої діяльності учнів на уроках обслуговуючої праці. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2004. №2. С. 8-10.
3. Зайцева О. Д. Творча діяльність як засіб розвитку професійних інтересів школи у процесі трудового навчання. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 1999. №15, С. 10-13.
4. Терещук А. І. Методи творчої діяльності на уроках трудового навчання. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2006. №1. С.19-23.
5. Ушинський К. Д. Избрание педагогические сочинения. Москва: Педагогіка, 1984. Т. 2. 656 с.

Шевчук Ірина Олександрівна,
*студентка 1 курсу магістратури, педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Науковий керівник:
Хом'як Ольга Анатоліївна,
*к. пед. наук, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: ОСНОВНІ АСПЕКТИ, ФУНКЦІЇ, ПЕРЕВАГИ

*В школі мирно вчать діти –
Це життя людського квіти!
Серед них є більш тендітні,
Більш допитливі й привітні,
Більш вразливі й загадкові,
Що чекають допомоги.*

*Кожен з них це – є Людина,
Неповторна і єдина,
Яка хоче мирно жити,
І науки в школі вчити,
Адже знати і уміти
Здатні й особливі діти!*

Оксана Коток

Хто ж такі «особливі діти»? В чому полягає їхня «особливість»? І яких таких «особливих» умов вони потребують? Згідно з Законом України «Про освіту» дитина з ООП – «це особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту» [1].

Абревіатура ООП розшифровується як особливі освітні потреби. З самої назви випливає, що дитина з ООП має особливості фізичного або розумового розвитку, які перешкоджають її нормальній життєдіяльності. Обмеження можуть стосуватися фізіологічних, психологічних або сенсорних можливостей дитини. ЮНЕСКО розглядає дітей з ООП як широке поняття.

Зокрема, до дітей з ООП організація відносить дітей, які мають такі порушення в розвитку: емоційні і поведінкові, мовлення та спілкування, труднощі в навчанні, затримка/обмеження інтелектуального розвитку, фізичні/нейромоторні, зору, слуху. Цей список доповнюють діти, які виховуються у несприятливому середовищі; діти, що належать до груп національних меншин, діти вулиці та діти з ВІЛ-інфекцією/СНІДом.

В останні роки дуже багато говориться про створення безбар'єрного освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами. Особливе місце займає інклюзивна освіта, що передбачає створення рівних можливостей для всіх дітей з ООП і забезпечення їх успіху в освітньому процесі та подальшому житті.

Вперше термін «інклюзивна освіта» був використаний у Саламанській декларації, прийнятій на Всесвітній конференції у 1994 році за підтримки ЮНЕСКО [3], згідно з якою інклюзивна освіта ґрунтується на певній системі принципів – базових вимог, виконання яких забезпечить її ефективність, а саме:

- кожна дитина має унікальні особливості, інтереси, здібності й освітні потреби;
- усі діти мають навчатися разом у будь-яких випадках, коли це виявляється можливим, незважаючи на певні труднощі чи відмінності, що існують між ними;
- заклади освіти мають визнавати і враховувати різноманітні потреби своїх учнів, узгоджуючи різні види і темпи навчання.

Отже, інклюзивна освіта – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти шляхом організації навчання дітей у закладах освіти на основі застосування особистісно орієнтованих методів навчання з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей у навчально-пізнавальної діяльності.

Саме тому інклюзивна освіта передбачає розроблення і запровадження широкого спектра освітніх стратегій та освітніх послуг для більш гнучкого реагування на розмаїття ООП учнів.

Реалізація інклюзивної освіти відбувається за такими основними напрямками [2]:

Основні напрямки інклюзивної освіти

Сутність	Характеристика
Правова	<ul style="list-style-type: none"> – забезпечення права дітей з ООП на здобуття освіти в умовах звичайних закладів освіти за місцем проживання дитини; – попередження і боротьба з виключенням в освіті; – виявлення й усунення чинників, що перешкоджають реалізації права дитини з ООП на освіту на умовах рівності і доступності.
Соціалізації	<ul style="list-style-type: none"> – засвоєння дітьми з ООП широкого кола цінностей, соціальних ролей і очікувань, на основі яких складається повсякденне життя людей, а також цінностей, що пропагуються закладом освіти; – формування людської особисті на основі засвоєння дітьми з ООП знань, навичок, цінностей культурної спадщини, накопичених соціумом; – включення дітей з ООП у соціокультурний простір класу, – школи, громади, держави.
Виховна	<ul style="list-style-type: none"> – формування позитивного і толерантного ставлення суспільства до осіб з ООП як до рівних, створення соціокультурного середовища; – формування у дітей з ООП почуття поваги і власної гідності, – усвідомлення, що вони є повноцінними членами суспільства.
Освітня	<ul style="list-style-type: none"> – засвоєння дітьми з ООП системи знань, умінь і навичок, необхідних для розвитку потенціалу та подальшої успішної інтеграції у суспільство.
Економічна	<ul style="list-style-type: none"> – підготовка осіб з ООП до трудової діяльності, розвиток і використання їхнього потенціалу на ринку праці; – зменшення кількості громадян, що перебувають на соціальному забезпеченні у держави.

В контексті досліджуваної проблеми, варто зацентувати увагу на основних цінностях інклюзивної освіти:

- визнання того, що всі діти можуть навчатися;
- робота зі всіма дітьми, незалежно від їх віку, національності, мови, походження, особливостей розвитку;
- вдосконалення освітніх структур, систем і методик для забезпечення потреб всіх дітей;
- частина великої стратегії по створенню інклюзивного суспільства;
- динамічний процес, який знаходиться постійно в розвитку.

Переваги інклюзивної освіти очевидні для усіх учасників освітнього процесу:

Переваги інклюзивної освіти

Для дітей з особливими потребами:	Для інших дітей:	Для педагогів та фахівців:
--	-------------------------	-----------------------------------

<ul style="list-style-type: none"> – завдяки цілеспрямованому спілкуванню з однолітками поліпшується когнітивний, моторний, мовний, соціальний та емоційний розвиток дітей; – ровесники відіграють роль моделей для дітей з особливими освітніми потребами; – оволодіння новими вміннями та навичками відбувається функціонально; – навчання проводиться з орієнтацією на сильні якості, здібності та інтереси дітей; – у дітей є можливості для налагодження дружніх стосунків зі здоровими ровесниками й участі у громадському житті. 	<ul style="list-style-type: none"> – діти вчаться природно сприймати і толерантно ставитися до людських відмінностей; – діти вчаться співробітництву; – діти вчаться налагоджувати й підтримувати дружні стосунки з людьми, які відрізняються від них; – діти вчаться поводитися нестандартно, бути винахідливими, а також співчувати іншим. 	<ul style="list-style-type: none"> – вчителі оволодівають різноманітними педагогічними методиками, що дає їм змогу ефективно сприяти розвитку дітей з урахуванням їхньої індивідуальності; – вчителі інклюзивних класів краще розуміють індивідуальні особливості учнів; – спеціалісти (медики, педагоги спеціального профілю, інші фахівці) починають сприймати дітей більш цілісно, а також вчать дивитися на життєві ситуації очима дітей.
--	--	--

Вважаємо за доцільне, також, розкрити зміст принципів на яких базується інклюзивна освіта:

- цінність людини не залежить від її здібностей і досягнень;
- кожна людина здатна відчувати і думати;
- кожна людина має право на спілкування і на те, щоб бути почутою;
- адаптація системи до потреб дитини, а не навпаки;
- справжня освіта може здійснюватися тільки в контексті реальних взаємостосунків;
- всі люди потребують підтримки і дружби ровесників;
- задоволення індивідуальних освітніх потреб кожної дитини;
- визнання спроможності до навчання кожної дитини та, відповідно, необхідність створення суспільством відповідних для цього умов;
- залучення батьків до навчального процесу дітей як рівноправних партнерів та перших вчителів своїх дітей;
- командний підхід у навчанні та вихованні дітей, що передбачає залучення педагогів, батьків та спеціалістів;
- складність завдань повинна відповідати здібностям дитини;
- рівний доступ до навчання у загальноосвітніх закладах та отримання якісної освіти кожною дитиною [2].

Суть інклюзивної освіти можна охарактеризувати словами Василя Сухомлинського: «Знедолена природою дитина не повинна знати, що вона малоздібна, що у неї слабкий розум, слабкі сили. Виховання такої дитини повинно бути у сто разів ніжнішим, чуйнішим, дбайливішим» [4].

Отже, інклюзивна освіта – це безперервний процес, спрямований на створення інклюзивного освітнього середовища на основі принципів толерантного ставлення, поваги до індивідуальних особливостей дитини і недопущення дискримінації.

Інклюзивна освіта передбачає освіту кожній дитині, незважаючи на наявні ООП, надає можливість дитині з ООП бути включеною у загальний освітній процес за місцем проживання шляхом адаптації змісту освіти й умов навчання, що в подальшому дає змогу їй стати рівноправним членом суспільства.

Кожна дитина по-своєму унікальна і потреби кожної дитини специфічні. Кожна дитина становить незмірну цінність для своїх батьків, а всі діти разом – неоціненний скарб суспільства, запоруку його майбутньої долі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

2. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Агенство «Україна», 2019. 300 с.

3. Саламанська декларація про принципи, політику та практичну діяльність у галузі освіти осіб з особливими освітніми потребами та Рамки дій щодо освіти осіб з особливими освітніми потребами, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_001-94

4. Сухомлинський В.О. *Вибрані твори* : у 5 т. Київ, 1977.

*Шмалюх Оксана Олександрівна,
студентка 1 курсу магістратури, педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

*Науковий керівник:
Хом'як Ольга Анатоліївна,
к. пед. наук, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РОБОТОТЕХНІКИ ТА КОНСТРУКТОРА LEGO У РОБОТІ З УЧНЯМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

В Україні в останні десятиріччя в освітній галузі відбуваються значні зміни, що пов'язані із впровадженням інклюзивної форми навчання осіб із особливими освітніми потребами як освітньої моделі, яка реалізує конституційні права людини, зокрема права на здобуття освіти за місцем проживання, а отже, права на проживання у родині. До того ж реформування освіти (Нова українська школа), спрямоване на розвиток творчої особистості,